

In „Die Kerkblad“, officiële orgaan van die Gereformeerde kerk van Suid-Afrika (29e jrg., nr. 635), komt in de rubriek „Vrae“ onderstaand artikel voor:

„n Broeder uit Reddersburg vrae of dit geoorloof is om stukke uit die Bybel op te voer soos „Adam in Ballingschap“?

Die broeder vrae verder of dit nie sonde is nie, want iemand moet tog optree as God en n ander as Satan ens.

„Adam in Ballingschap“ word nou opgevoer in ons land en is n toneelstuk geskrywe deur Vondel, n Hollandse digter.

In „Adam in Ballingschap“ is die Paradies geskiedenis deur Vondel vir die toneel geskrywe en dit is opgedra „Aan die kunstminnende heeren vaders van het oude mannenhuis en weeshuis, voorstanders van het recht gebruik der toneelspelen“.

Wat Vondel Rooms was blyk ook uit sy inleiding op hierdie toneelstuk, waar hy die „Katholieke“ Kerk as onfeilbaar beskou en dan gee hy die Roomse beskouing van die val van die mens, naamlik dat sy oorspronklike geregtigheid n bonatuurlike gawe was, „zuivere gewaden van Hemelse erfrechtvaardigheid“.

Die toneelkarakters is „Lucifer (Satan), Adam, Eva, Rei van Wachtengelen, Gabriël, Rafaël, Michael (Aartsengele), Aemoece en Belial (helse geeste), Uriël (geregtengel)“.

God verskyn nie in hierdie toneel nie. Uriël neem sy plek in, maar Adam herken tog later in Uriël God self.

Belial is n bose gees wat hom verander in n slang. Die toneel laat Lucifer (Satan) eers optree in n alleenpraak met sy Hellebrand; dan volg Adam en Eva, die Engelen, die plan tussen Lucifer, Aemoece en Belial om Eva eers te versoek. Brulofsfees van Adam en Eva met reidans. „Dansen we, Gods naam ter eere“, dan dans Adam en Eva lei die voorlans.

Dan volg die versoeking deur Belial (slang) en eindelik die verbanning uit die Paradies.

In die Kategismus verklaring van Voetius, n Gereformeerde Teoloog van die 17de eeu kom die volgende vrae en antwoord voor:

V. Seuden de Comedien niet geoorlooft zijn als men deselve ayt Gods Woord speelde?

A. Neen.

V. Waarom niet?

A. Omdat de Heere de verborgentheden der saligheid niet met spelen wil voorgesteld hebben; maar wil sijn woort met ernst geleert ende gepredickt hebben en dat door sijne Herders ende Leeraers die hij daaron sijn Gemeente toesendet. Omdat oock niemand daar behoort te vertoonen den Heere Christus, ofte eenige andere Goddelicke personen, of de Engelen, Propheten, Apostelen, of de Duyvelen, oock de goddloosen, als Cain, Pharao, Potiphar, wijf, Izebel, Achab, Babsake, Haman, Herodes, Herodias, Cajaphas, &c., om hare woorden niet een iek te spreken.

Die oordeel van Voetius oor deelname aan Bybelse toneel is dan dat dit nie mag nie. Hy se dat niemand Bybelkarakters met n Ek mag voorstel nie. Dit beteken dat n mens die rol van n Bybelse karakter nie mag verpersoonlik nie. In „Adam in Ballingschap“ beteken dit dat niemand mag se: Ek, Lucifer, of Ek, Gabriël, of Ek, Adam, of Ek, Belial. Om die laaste te neem, sal Voetius se bedoeling wees dat dit sonde is om in die karakter van Belial te verskyn, as versoeker te speel en godslasterlike dinge te se.

Die Franse Gereformeerde Kerke van die 16de eeu en die 17de eeu het hulle uitgespreek teen die toneel en in besonder teen Bybeltoneel. Art. 28 Hfsk. 14: Orleans Ediesie 1671.

Gods Woord moet volgens hierdie standpunt nie op die toneel voorgestel word nie maar gepreek word.

n Ander beswaar wat met reg kan ingebring word teen die toneelopvoering van Bybelse stukke is die fantasie, die verbeelding, wat in die kans n sterk element is.

As n mens „Adam in Ballingschap“ lees dan ry die daar baie vragetekens by hierdie kunstprodukt op. Byvoorbeeld, Adam en Eva het n bewige rusie omdat hy nie wil eet van die vrug van die boom nie.

Eva kom daar voor as n eg moderne vrou wat al haar vroulike verleidingsmag gebruik om Adam oor te haal.

Byna kom dit tot n skeiding en Eva se vir Adam dat hy haar nou vir die laaste maal sien en dat hy vir hom maar n ander vrou moet soek.

As Vondel egter daaraan herinner word dat daar nie meer vrouens is nie dan laat hy Eva se dat Adam nog ribbetjies het en „Dat d'Opperste (God) u een vrou, naar uwen zin, bootseere (maak)“. Dan beswyk Adam.

In die kuns word hierdie verbeeldingswerk, meen ons, genoem uitbeelding, maar die groot gevaar is dat hierdie uitbeelding n valse beeld van die inhoud van die Skrif verwerk.

Het artikel is geteekend: J. P. (prof. J. A. du Plessis?) K. S.

Rectificatie. Verleden week stond in het artikel over Prof. Obbink: „Zonder den tweeden zin voor mij zeg ik: hij kan er geweest zijn, hij kan er ook niet geweest zijn“. Dit is iets anders dan ik schreef. De zetter liet een gedeelte van den zin uitvallen. Er heeft in de copie dit gestaan: „Zonder den tweeden zin had ik W. P. B. te R. als bestaande aangenomen. Met den tweeden zin voor mij zeg ik: hij (d. w. z. W. P. B. te R.) kan er geweest zijn, hij kan er ook niet geweest zijn.“

K. S.

drukkelyk verbod aan de vrouw om mede te stemmen in de H. S. niet gevonden word.

Maar deputaten meenen: „Zelfs al zou het vrouwenkiesrecht op zich zelf niet ongeoorloofd zijn, dan zouden de tidsomstandigheden het nog niet raadzaam maken, dit thans in te voeren“. Ja, dat argument van de vrees heeft al wat kwaads gebrouwen in onze kringen. Een grappenmaker vertaalde eens het woord „emancipatie“ door: in de man zijn plaasie.

En dat zou affreus zijn! Onze vadersen werkten er reeds mee op de Synode te Middelburg en nu weer doet het opgeld in Groningen. Is de vrees niet veelal een slechte raadgeefster? Ik herinner mij nog levendig, hoe men den godvruchtigen Dienaar des Woords, De Doorn te s-Gravenhage, met het argument van de „vrees“ heeft bewerkt, opdat hij toch maar zou aflaten van zijn streven naar ineenstemming van A en B.

Men deelde hem mede, dat tientallen gezinnen zich zouden afscheiden. „Maar“, zoo vertelde Ds D. mij: „Ik heb die vangpyr van de vrees nu van mij afgeschud met het woord: Nu, als men dan weer scheuren wil, dan ga men van ons, maar ik ga door, omdat God het wil.“

En nu de uitkomst? Volgens Ds. D. zijn slechts twee gezinnen om die reden van zijn Gemeente afgegaan. Als men sterk aandringt op een nieuwe Bijbelvertaling omdat de huidige ons meermalen dupeert, zooals ondergeteekende overkwam in een overigen niet ongelukkig debat met prof. Eerdman, dan roept men U toe: „U spreekt toch geen kwaad over het werk der vadersen“. Er zullen weer vele menschen zeggen: Die Gereformeerden hebben een nieuwen Bijbel, waarvan wij niets willen weten en zich afscheiden. Wat zegt Bavinck nu van dit versten argument? „Goed beschouwd is er maar één bezwaar tegen vrouwenkiesrecht, dat gewicht in de schaal legt, en dat is de vrees voor de consequentie: als de kerk aan de vrouw het actieve kiesrecht verleent, dan duurt het niet lang, of zij zal zich genoodzaakt zien, om haar ook het passieve kiesrecht te schenken.“

En dan is de tijd niet ver meer, waarin vrouwen de plaats van de predikanten, de ouderlingen en de diakenen zullen innemen. Zulk een redeneering uit de consequenties maakt gewoonlijk veel indruk op vreesachtige gemeeden, die elke nieuwigheid veroordeelen. Maar ze is toch in den grond der zaak van dezelfde waarde als het dikwijls gebezigde argument, dat de tijd ergens niet rijp voor is. Indien het bewijs, aan de Schrift ontleend, dat de vrouw niet dienen mag in het kerkelijk ambt, althans niet in dat van predikant of ouderling, sterk genoeg is, hebben wij aan het argument der vrees geen behoefte.

Al meen ik, dat de argumentatie hier en daar uitgaat van onjuiste premissen, toch kan dit artikel weer eens de kwestie leeren indenken.

Wat is „veertig jaar“?

In „Noord-Hollandsch Kerkblad“ schrijft de C. Lindeboom in verband met de artikelen, die dr N. D. v. Leeuwen in „Woord en Geest“ geeft over het boek van dr Böhl, en dat — in denzelfden tijd, waarin men hoog opgeeft van de wetenschappelijke juistheid der jongste anonieme brochure. We lezen:

Vergelijking van Ex. 7:7, Deut. 34:7 en Hand. 7 wijst uit dat Mozes 120 jaar oud is geworden, en dat zijn leven in drie gelijke tijdperken uiteenvalt: 40 jaar in Egypte, 40 jaar in Midian en 40 jaar in de woestijn.

Dr Van Leeuwen meent, dat het verhaalde in Ex. 4:24—26 het bezwaarlijk maakt te aanvaarden dat Mozes 80 jaar zou geweest zijn, toen hij Midian verliet, en zegt dan verder:

„Het voorkomen in den Bijbel van een kunstmatig getalsysteem in de tijdrekening en het meermalen voorkomen van het getal 40 als een rond getal, dat niet letterlijk is op te vatten, en het verdeelen van Mozes' leven in drie deelen, elk van 40 jaar, wijst er op, dat wij hier niet bij het letterlijke getal moeten blijven staan, maar dat wij hier met kunstmatige verdeeling van Mozes' leven te doen hebben, met behulp van het „heilige“ getal 3 en het getal 40... Aan die verdeeling ligt min of meer verwijderd ten grondslag de getalensymboliek, de zinnebeeldige betekenis, die de getallen gekregen hadden. Daarvoor kan men naar tal van buiten-Bijbelsche en Bijbelsche gegevens verwijzen...“

Wat de buiten-Bijbelsche betreft:

„In Babylonie bijv. werden goden door getallen aangeduid. Zoo de god Schamasch door 20, de godin Ishtar door 15, de god Ninurta door 50, etc.“

En van de Bijbelsche wordt bijgebracht Amos 1 v.: „Daar wordt telkens gesproken van drie en vier misdaden, jegens Israël bedreven, dat is samen zeven, niet om uit te drukken, dat het er juist 3 en 4 en 7 waren, want er wordt integendeel telkens slechts één misdaad genoemd, maar sterker nog, n.l. om uit te drukken, dat een volheid van misdaden werden bedreven, m.a.w. de bedreven misdaad was zoo gruwzaam, dat het een volle maat van slechtheid was. Wij zien dus ook uit Amos 1 en 2 duidelijk, dat het getal drie gebruikt wordt om een geheelheid aan te geven, en daarom wordt in de oudheid eleven van iemand en zoo ook van Mozes, gaarne in drie deelen verdeeld en dan wel gelijke deelen.“

Ge merkt: Deze theologische docter stelt een voor ieder duidelijke en overdrachtelijke spreekwijze in een profetische redevoering zoo maar op één lijn met een historische mededeeling. Niet erg wetenschappelijk, zoo men zoo zeggen.

We behoeven hier overigens niet veel aan toe te voegen. 't Is ook voor den eenvoudige klaar als de dag, dat er bij dit geknutsel van de ingeving der Schriften door den H. Geest niet veel overblijft.

‘t Zou niemand verbazen, deze uitspraken te lezen in n ethische periodiek. Maar dat ze voorkomen in een orgaan, dat nog steeds zich blijft aandienen als een „Gereformeerd Weekblad“...!!

lijke belangen, die voor man en vrouw even interessant zijn? Het is een heel hangijzer, in tegenwoordigheid van theologen het woord: „In Christus is noch man noch vrouw“ in dit verband aan te halen. We zouden het dan ook uit ons zelf niet gewaagd hebben, als we niet met Dr Kuypers in zoo goed gezelschap waren. Professor Greydanus is van een tegengesteld gevoelen, maar zelfs op zijn standpunt mag hij aan de vrouw het stemrecht in kerkelijke aangelegenheden niet weigeren. Als er is „gelijkheid in het deelgenootschap aan de heilsgoederen van Christus“, dan vraagt ik: „zijn onze zusters niet leden der Kerk in volle rechten? Mogen wij ze uitsluiten van een op zich zelf middelmatige zaak als het stemrecht?“

Behalve Kuypers hebben ook Bavinck, dien wij meermalen citeerden, en de predikanten Ds A. D. C. Kok en Ds C. Lindeboom voor het kerkelijk vrouwenkiesrecht gezelt.

Ds Kok schrijft in zijn „De plaats der vrouw in Christus' gemeente“ pag. 58: „Vraagt men of er principieel bezwaar tegen zou bestaan, om aan de stemming, b.v. bij een predikantskeuze, de zusters der gemeente te laten deelnemen, dan moet hierop beslist ontkennend worden geantwoord. Voorzeker toch: welke betekenissen hebben dergelijke stemmingen?“

Immers naar Gereformeerd Kerkrecht geen andere, dan het laten aanwijzen door de gemeente van den persoon, welken zij het meest verkieslijk acht. De beroeping geschiedt niet krachtens zulk een stemming, maar krachtens kerkernadsbesluit, gezien den nitlag der gehouden stemming.

En zoo is eindelijk ook de kwestie op de synode te Groningen ter sprake gekomen in het vorig jaar. Voor mij ligt: Rapport in zake het vrouwenkiesrecht aan de generale synode van de Gereformeerde kerken, geteekend door de professoren H. Bouwman, H. H. Kuypers en de predikanten T. Ferwerda, M. Meijering en C. Lindeboom. Alvorens daarop nader in te gaan, zij het mij geoorloofd enkele algemeene opmerkingen te maken.

Wij springen in onze kringen toch wel eens met enkele uitspraken, die blijkbaar slechts een lokaal (plaatselijk) en temporeel (tijdelijk) karakter dragen, wonderlijk om.

Aan het advies van Paulus, niet te huwen, houdt men zich niet, omdat Paulus dit advies gegeven heeft wegens den nood der tijden. Maar zijn woord aan de Corintische gemeente, dat de vrouwen zwijgen zullen, wordt in alle gestrengheid doorgevoerd, of althans men tracht dat te doen.

Welke Christenvrouwen houden zich nog aan hetgeen Paulus voorschrijft over het gebruik van den sluier? Zelfs algemeene uitspraken, zooals van het eerste Jeruzalemsche Concilie, dat de Christenen zich o.m. onthouden moeten van bloederige spijzen, worden door ons niet nageleefd. En niemand maakt daarop captie. Maar woorden van Paulus worden als uit een codex of wetboek voor alle eeuwen en onder alle omstandigheden geldend aangehaald.

Dit nu lijkt mij niet goed. En dan geeft de geheele behandeling van de kwestie mij stof tot deze opmerking: Is het goed, dat de vier tegenstanders van het vrouwenkiesrecht roeksen van teksten aanvoeren om het contra te bepleiten, terwijl Ds Lindeboom daarlegenover dan weer zijn citaten stelt? Hoe doet onze Heiland, als hij in een controvers met de Sadduceeën handelt over de opstanding der dooden?

Voert hij Joh. Daniël, Ezechiël, Jesaja aan ten bewijze, dat men oudtijds ook reeds aan de opstanding der dooden geloofde? Neen, waarschijnlijk zouden de Sadduceeën daartegenover eenige doffe tonen uit Psalmen, Spreuken, de historie van Hizkia, enz. hebben laten hooren.

Onze Heiland beslecht het geding met een logische gevolgtrekking uit de H. S.: „God, de God van Abraham, Izaak en Jacob, is niet een God van dooden, maar van levenden“.

En zoo verstaat ik mij te zeggen: Als wij Christus de vraag mochten voorleggen: „Is het naar Uw wil, dat wij de vrouwen uitsluiten van het stemrecht in Uw Kerk?“ dan zoude Hij antwoorden: „Heb ik niet door vrouwen het eerste opstandingsevangelië doen verkondigen? Hebben de vrouwen niet heur geloof zelfs met heur bloed bezegeld? Hebben zij heur kinderen niet in de vreesse der Heeren opgevoed? Zijn zij niet mijner zalving deelachtig? En zoudt zij dan niet erkennen het recht, dat zij krachtens het ambt der geloovigen bezitten, om aan de verkiezing van ambtsdragers in Zijn gemeente mede te werken?“

Komen we nu tot het rapport zelf, dan zij het mij veroorloofd daarop de volgende kantteekeningen te maken:

De deputaten concentreeren hun aandacht hoofdzakelijk op Hand. I, waar sprake is van een nieuwen Apostel i. p. v. Judas Iscariot en op Hand. VI, waar gehandeld wordt over de verkiezing der eerste diakenen in de Jeruzalemsche gemeente. Zij beweren, dat in Hand. 1:15 volgens den oorspronkelijken tekst niet „discipelen“ maar „broeders“ moet gelezen worden. En dat in vers 16 van mannenbroeders wordt gesproken. Inderdaad geeft Nestle in vers 15 het woord: adelphoon (broeders) en in 16: andres adelphoi (mannenbroeders). Maar snijdt dit argument hout? Wat zegt Bavinck hiervan? „Wel is waar spreekt Petrus de vergadering aan met: Mannenbroeders, maar dit bewijst het tegendeel niet, omdat de apostelen de gemeente steeds in hun brieven met den naam van broeders aanspreken, en nooit daarnaast van zusters melding maken, gelijk wij toch tegenwoordig algemeen doen. Daarom blijft het ook onzeker, of de vrouwen aan de keuze van een tweetal voor het apostelschap en aan de loting tusschen die twee al dan niet hebben deelgenomen.“

Op pag. 4 ontmoet ik een onjuist argument. Het geven van onderricht wordt door de H. S. aan de vrouw verboden, omdat het de meerderheid onderstelt van hem, die het onderricht geeft over hem, die het ontvangt. Maar hoe maken we het dan met de profetes Anna, die van Christus sprak tot allen, die de verlossing in Jeruzalem verwachtten? En met Priscilla, die zelfs den geleerden Apollos onderwees, net zoo goed als Aquila? Onderstelt dit voorval nu de meerderheid van Priscilla over Apollos?

Op pag. 5 erkennen de deputaten zelve, dat een uit-

binnen weinige n dan is Nias igsarbeid.

behaald op den wint de geest

ig met de zen-

en uit het bui-

Rijnsche zen-

rdjarig bestaan

nder de Bataks

00 leden, ver-

verzorgd door

landsche predi-

m: „de kerke-

grip van hun

ook: „het rijk-

en: de dingen

i op velen he-

de betekenis

opt. 1828 werd

leine Mettmann

samenstelling

Elberfeld, Bar-

ngén heeft zij

is zij de groot-

arbeidssterren

c nog in Zuid-

Duitsch-Nieuw-

ft de Rijnsche

, maar in 1923

overgeven aan

, soms is men

het oordeel der

volking is ge-

Indis bemerkte

iet veel meer,

sterk in een

le gezag. Toen

de Adventisten

ndeling doen?

tere elementen

gmg, en vond

oen bij de ver-

heid der goede

vrouwen stem-

rubige, beson-

m lieraan de

lere gemeenten

nive goed. En

cers lezen wij

e kerk?

overzicht van

ie zich op de

verslag kunnen

Oegstgeest; of

iel.

pen het Neder-

ven door den

In dit jaarboek

r weten moet,

Het jaarboek

175.

ve overnemen,

ndingsjaarboek

ht gegeven van

en West-Indië

het eeuwfeest

chaft“. Vervol-

Zendingstudie-

zending; ge

Oost en West;

mlische propa-

am- en adres-

ten.

J. D. W.

rouw in de kerk.

nen het refereat

l eerste gedeelte

getwijfeld zullen

an den referent

bier een gedeelte

per in 1898 een

lesrecht in onze

ant: „Is er één

ier (n.l. bij het

m persoon) niet

ij heeft toch de

door den Dienst

n toch ook haar

senoeming in het

r in het verschil

zijn af te leiden.

ou moeten door-

ig hebben, maar

uven?

noch vrouw.

het verschil tus-

En betreft nu de

uif juist geeste-